

THE MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE THROUGH THE PRISM OF THE CIRCULAR ECONOMY

MANAGEMENTUL ÎNTRINDERII PRIN PRISMA ECONOMIEI CIRCULARE

¹DANILA Victor, student, Specialitatea: D

e-mail autor: victor.danila.99@mail.ru

²PATRAȘCO Veronica, studentă, Specialitatea: D

e-mail autor: patrasco.veronica@mail.ru

^{1,2} Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

Abstract. *The efficiency of entrepreneurial activity is largely determined by the quality of managing a circular economy. Achieving a circular economy that blends harmoniously with green growth brings in the foreground the need to implement a sustainable approach to economic activities.*

Key words: *circular economy, sustainable approaches, management, reuse, economic stability.*

JEL CLASSIFICATION: M140, Q56

INTRODUCERE

Secolul XXI este un secol de mari schimbări, în modelele și regulile comportamentale care afectează ecosistemul economic, social și de mediu. Managementul întreprinderii, în condițiile creșterii complexității și dinamicii fenomenului economiei circulare, capătă valențe noi și un rol major în realizarea eficienței, în dezvoltarea și modernizarea economiei, pentru progresul material și spiritual al individului și societății.

Explicația dată constă în faptul că, realizarea unei economii circulare, care să se îmbine armonios cu managementul întreprinderii, aduce în prim plan necesitatea implementării unei abordări durabile la nivelul activităților economice. Tranziția către o economie circulară, promovează modele de producție și consum durabile, care să poată fi implementate într-o societate, aflată într-o continuă căutare de noi surse pentru sustenabilitatea creșterii economice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

În mare măsură determinată de fenomenul actual de globalizare, economia câștigă mai mult impact, realizând și efecte mai puțin pozitive. Consecințele directe fenomenului de globalizare economică, ridică probleme de acest gen în proporție care necesită o soluție globală. Având în vedere scăderea considerabilă a resurselor naturale, care sunt deja rare, deteriorarea rapidă a aerului, a apei, a calității solului, a intensificării procesului de urbanizare și daunele provocate ecosistemelor naturale, trecerea la o economie circulară devine inevitabilă. Mai mult, consumul actual al resurselor este atât de mare încât pune în pericol șansele generațiilor viitoare - și ale țările în curs de dezvoltare - să aibă acces la cota lor echitabilă de resurse limitate, conform previziunilor ONU, dacă tendințele actuale vor continua să crească, umanitatea ar avea nevoie de resursele a două Planete Pământ până în 2030 și trei Planete Pământ până în 2050 pentru a funcționa în mod corespunzător [1, p.74]. Prin urmare, economia circulară devine un subiect complex și indispensabil pentru viitoarea evoluție socio-economică. Fiind un sistem regenerativ, care se bazează pe utilizarea energiei regenerabile, pe valorificarea deșeurilor prin proiectarea de noi materiale, produse, sisteme, economia circulară este soluția pentru viitor.

Prin analiza conceptului de economiei circulare din perspectiva dezvoltării durabile și a celor trei dimensiuni (economică, de mediu și socială), nouă definiție a fost sugerat în literatura de specialitate:

„Economia circulară este o economie construită din sisteme sociale natură-societate-natură”[2, pp. 39–40].

Platforma europeană de nivel înalt pentru utilizarea eficientă a resurselor, care reunește anumite guverne, întreprinderi și organizații ale societății civile, a solicitat adoptarea de măsuri în vederea trecerii la o economie mai circulară, care se bazează mai mult pe reutilizare și reciclare de calitate și mult mai puțin pe materiile prime primare [3].

În prezent, vestea bună este că tranziția treptată către abordarea economiei circulare, a început deja în lumea reală a afacerilor, în care au realizat tot mai multe companii, că modelul liniar îi face vulnerabili cel puțin din două puncte de vedere [1, pp. 88-89]:

- perspectiva a creșterii prețurilor și a vulnerabilităților asociate în aprovizionarea cu materii prime și energie;
- amenințarea cu epuizarea multor resurse convenționale într-un timp previzibil viitor, corelat cu schimbările climatice și consecințele sale.

Concentrarea pe reducerea utilizării resurselor non-regenerabile și introducerea elementelor inovatoare și sustenabile, în faza de consum fac din economia circulară un model strategic important în abordarea unor provocări imense de mediu, precum insuficiența resurselor, încălzirea globală și managementul deșeurilor. Beneficiile acestui model economic sunt evidente când vorbim despre: competitivitate, inovare, mediu, locuri de muncă.

Modelul economiei circulare a fost pus în practică de oameni întreprinzători, care au înțeles nevoia de reformare, reciclare și reutilizare a deșeurilor rezultate în urma unor acțiuni economice, cât și nevoia de a proteja mediul și resursele.

Economiei circulare are ca principii de bază, următoarele [4, p.11]:

- Sustenabilitatea resurselor (utilizarea energiei regenerabile și a materialelor regenerabile, reciclabile și biodegradabile în cicluri de viață succesive);
- Nu există deșeuri, deșeurile sunt transformate în materii prime (modelul economiei circulare propune dispariția totală a deșeurilor, astfel încât să poată fi reciclate și reutilizate pentru a obține alte produse de consum);
- Diversitatea înseamnă putere (diversitatea și gradul ridicat de adaptare a produselor sunt o prioritate pentru economia circulară, încercând să creeze produse durabile în timp, care să poată fi transformate în alte produse astfel încât să existe un ciclu de reciclare, fără deșeuri).

Modelul economiei circulare a fost pus în practică de oameni întreprinzători, care au înțeles nevoia de reformare, reciclare și reutilizare a deșeurilor rezultate în urma unor acțiuni economice, cât și nevoia de a proteja mediul și resursele. Exemple de afaceri bazate pe economia circulară [5, pp. 6-8]:

- Realizarea unui scaun pe principiul „din leagăn în leagăn”. Filosofia de proiectare a producătorului de mobilier de birou Orangebox se bazează pe utilizarea unei cantități mai mici de materiale pentru crearea unor produse durabile, care sunt ușor de dezamblat și de recuperat pentru refabricare. Produsul reprezentativ al companiei este ARA - un scaun de birou care aderă la principiile din leagăn în leagăn (cradle-to-cradle), creând efectiv un ciclu de produse în circuit închis, prin care, toate materialele (98%) folosite sunt reciclabile. Prin metoda din leagăn în leagăn, fiecare compus chimic al materiei brute trebuie să fie supus unei evaluări pentru a se stabili dacă la scoaterea din uz poate fi reintrodus în ciclul de producție cu scopul de a se crea produse noi de calitate, și care trebuie să nu conțină substanțe toxice care ar putea dăuna omului sau mediului, dacă ar fi eliberate în atmosferă.
- Realizarea unui telefon de tip lego. Phonebloks este un telefon de tip Lego, inventat de Dave Hakkens, care le permite utilizatorilor să înlocuiască sau să facă upgrade la componentele din cadrul unei platforme mobile modulare în loc să dea la schimb sau să arunce telefonul. Acest lucru înseamnă că un telefon poate fi personalizat din piese prefabricate – cu ajutorul pieselor detașabile (sau blocuri) – pentru a i se prelungi durata de utilizare, oferind astfel o soluție mai durabilă. Se preconizează că primele prototipuri vor fi lansate în curând.
- Reutilizarea deșeurilor în industria modei. Creatorul Elvis & Kresse și-a construit modelul de afaceri folosind deșeuri de produse industriale, cum ar fi furtunuri de incendiu scoase din uz,

bannere pentru licitații și mătase de parașută militară. Acesta suprareciclează aceste deșeuri, transformându-le în accesorii de lux, cum ar fi curele, geți și portofele. Compania lucrează cu instituții cum este brigada de pompieri, dar și cu producători și vânzători de la care preia deșeurile – care sunt o sursă gratuită de materie brută – și, în schimb, donează 50% din profituri în scopuri caritabile. Prin proiectul celor de la Elvis & Kresse au fost reciclate în jur de 250 de tone de deșeuri de materiale din 2007 până acum.

- Modelul Walt Disney. The Walt Disney Company este o companie uriașă, cu mii de angajați și o cifră de afaceri care a depășit 50 miliarde USD în 2015. Unul dintre obiectivele de sustenabilitate și responsabilitate pe care și le-a propus Disney este de a ajunge, până în anul 2020, să evite aruncarea la groapa de gunoi a 60% din deșeurile generate în companie și în parcurile de distracții ale acesteia. La finalul anului 2014, cifra raportată de companie a fost de 48%. În cadrul Walt Disney World Resort, toate deșeurile rezultate din mâncarea servită în restaurantele sale sunt trimise către o unitate de generare a energiei prin metode de digestie anaerobă, fiind transformate în biogaz, folosit să genereze electricitate, care apoi este livrată în Florida Centrală – inclusiv în restaurantele și parcurile tematice ale Disney, acesta fiind astfel un model funcțional de recuperare și valorificare a resurselor.

Economia circulară este un model de producție și consum care implică partajarea, reutilizarea, repararea, renovarea și reciclarea materialelor și produselor existente cât mai mult posibil, de fapt aceasta se referă la reducerea la minimum a deșeurilor. Chiar dacă pare că un produs ajunge la sfârșitul duratei sale de viață, materialele componente ar trebui să fie păstrate în cadrul economiei de cât mai multe ori cu putință, acestea pot deveni materii prime, fiind refolosite și având o nouă valoare, economiei circulară este diferită de modelul economic tradițional și consumerist, care urmează o singură tendință cumpăr-consum-arunc. Schimbarea către o economie circulară are numai beneficii ca: reducerea presiunii asupra mediului, protejarea și creșterea cantității de materii prime, creșterea concurenței, încurajarea inovării, creșterea locurilor de muncă.

Toate materiile prime și energia într-o economie circulară sunt folosite și refolosite la nivelul cel mai înalt posibil, astfel încât să se reducă la maximum influența activităților economice asupra mediului natural, economia circulară este, în esență, o economie de piață, ea presupunând mai multe resurse alocate de către guvern în raport cu economia de piață a erei industriale. Guvernul are, prin urmare, un rol important de jucat în funcționarea eficientă a economiei circulare. În scopul promovării unei economii circulare, UE a creat un cadru comun și coerent: programul ”Zero Deșeuri pentru Europa”. Ca parte integrantă a acestui cadru comun, Comisia a aprobat propunerea legislativă care revizuieste anumite obiective în materie de deșeuri, obiective care să aibă ca finalitate reducerea cererii de resurse limitate și costisitoare și creșterea competitivității Europei. Obiectivul general al dezvoltării ecologice durabile este de a găsi o interacțiune optimă între patru sisteme: economic, uman, de mediu și tehnologic. Nivelul optim de interacțiune corespunde dezvoltării pe termen lung [6, p.8].

Diferite tipuri de modele economice presupun diferite tipuri de producție și consum. În cadrul modelului economic tradițional, liniar, se utilizează ideea „luăm-producem-folosim-aruncăm” („take-make-dispose”). Din materii prime sunt fabricate produse și acestea sunt folosite până când, din diverse motive – fie că sunt defectate, uzate, depășite – sunt aruncate și devin deșeuri. Economia circulară, în schimb, propune un model nou de gestiune a deșeurilor care urmărește ZeroWaste – zero deșeuri. Printre beneficiile acestui model economic se numără: prevenirea deșeurilor, reutilizarea, reducerea emisiilor totale de gaze cu efect de seră, îmbunătățirea securității aprovizionării cu materii prime, creșterea competitivității, proiectarea produselor mai durabile. Pentru economiei circulară o normalitate ca deșeurile să fie considerate materii prime, produsele, obiectele să poată fi dezamblate și folosite pentru crearea altor produse și cât mai multe produse și materiale să fie reciclate sau reutilizate din nou. Necesitatea economiei circulară se fundamentează pe „declanșarea și amplificarea degradării relațiilor dintre sistemele economic și mediul natural. Dintr-o perspectivă cauzală, principalii factori declanșatori ai stării conflictuale dintre cele două sisteme țin de capitalul social și uman, factorii tehnico-productivi, factorii cunoașterii, efectele analitice ale acestora se manifestă prin scăderea capacității de suport a mediului natural și amplificarea dezechilibrelor socio-economice” [7, p. 50].

CONCLUZII / RECOMANDĂRI

Concluzionând, trebuie să subliniem că, modelul economiei circulară este o formă emergentă a așa-numitei economii verzi, care se ocupă de combaterea problemelor generate de modelul actual de economie liniară, întrucât acest model încearcă să păstreze produsele companiilor într-un mod care să nu fie consumat frecvent și, prin urmare, cantitatea de deșeuri să scadă sau să recicleze materiale din deșeurile, care pot fi utilizate din nou pentru fabricarea de noi produse.

Acest lucru se bazează pe principiul caracterului limitat al resurselor, modelul de economie liniară utilizat în prezent de companii urmărește doar să satisfacă dorințele și nevoile consumatorilor și, prin urmare, se bazează pe lanțul proceselor: extrage - produce - utilizează – renunță, pentru ce sunt folosite instrumentele marketingului, inclusiv și marketingului invers, care oricum folosesc la atingerea obiectivelor de afaceri.

Modelul de economiei circulară contrastează cu așa-numită economie liniară, care este modelul economic utilizat astăzi și care se bazează pe producția de bunuri și servicii prin intermediul modelului extract-utilizare-aruncare, fără a ține cont de sustenabilitatea generațiilor viitoare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BONCIU F. *Economia Europeană: de la modelul liniar către o economie circulară*, vol. 14, nr. 4, 2014, p. 91. Disponibil: <https://ssrn.com/abstract=2534405> (vizat 02.04.2021)
2. KORHONEN J., HONKASALO A., SEPPALA J. *Economia circulară: conceptul și limitările sale*. Ecol. Econ. 2018, p. 143
Disponibil: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0921800916300325?via%3Dihub> (vizat 03.04.2021).
3. Platforma europeană de eficiență a resurselor
Disponibil: https://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/re_platform/index_en.htm (vizat 03.04.2021)
4. BUGAIAN L, DIACONU C. *Circular Economy: Concepts and Principles*. Journal of Social Science, Vol. III (2), 2020, Publish house "Tehnica UTM", pp. 5-12
5. EUROPE DIRECT Făgăraș, ECONOMIA CIRCULARĂ De la liniar, la circular, Str. Doamna Stanca, Bl.1, Parter 505200 – Făgăraș, jud. Brașov, 2018, p.11. Disponibil: http://edfagaras.ro/blog/wp-content/uploads/2018/08/Brosura-Economia-circulara_A5-buna.pdf (vizat 04.04.2021)
6. IUGA A. *Managementului industrial în economia circulară*. Universitatea Transilvania din Brasov Scoala Doctorală Interdisciplinară. Brașov, 2017. p. 80
Disponibil: [https://www.unitbv.ro/documente/cercetare/doctorat-postdoctorat/sustinere-teza/2017/iuga-nanca/IUGA%20ANCA%20\(Butnariu\)%20Rezumat%20Teza%20de%20doctorat.pdf](https://www.unitbv.ro/documente/cercetare/doctorat-postdoctorat/sustinere-teza/2017/iuga-nanca/IUGA%20ANCA%20(Butnariu)%20Rezumat%20Teza%20de%20doctorat.pdf) (vizat 04.04.2021)
7. NEGRE C., ISTUDOR N. *Circular economy: Between theory and practice*, Amfiteatru Economic Journal ISSN 2247-9104, The Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Vol. 20, Iss. 48, 2018. pp. 498-509. Disponibil: https://www.amfiteatruconomic.ro/temp/Article_2733.pdf (vizat 04.04.2021)

Conducător științific: COVAȘ Lilia, conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: covas.lilia@ase.md